

Fra et borettslag hvor ett av rådyrene ble funnet død: Åpen adkomst fra skogen og barlindbeplantning med rådyrspor i snøen foran huset.

Barlindforgiftning av rådyr

Hjortevilt har vært ansett for å tåle giftstoffene i barlind – noe som åpenbart ikke er riktig. Ved Veterinærinstituttet har vi de siste 7-8 årene påvist et titalls forgiftningstilfeller på elg, og i artikkelen rapporteres det for første gang om barlindforgiftning hos rådyr.

TEKST KJELL HANDELAND OG TURID VIKØREN, VETERINÆRINSTITUTTET I OSLO

Barlind er en velkjent årsak til forgiftning hos husdyr, mens ville drøvtyggere har vært ansett for å tåle giftstoffene i barlind. Denne oppfatelsen er åpenbart ikke riktig, og bygger høgst sannsynlig

på beiteobservasjoner av individer som har gjennomgått tilvenning forut for observasjonsperioden. Dyr som tar små førstegangs doser av barlind vil trolig utvikle toleranse gjennom utvikling av avgiftningsmekanismer i leveren og/eller vomma, mens dyr som tar en tilstrekkelig stor førstegangsdose kan dø.

Det første, beskrevne tilfellet av barlindforgiftning hos viltlevende hjortedyr er et tilfelle på elg i Norge. Elgen ble funnet død ved et boligfelt i Eidsvoll i februar 2008. Siden den gang har vi hatt økt fokus på denne forgiftningen, og i perioden 2009-14 er det påvist et ti-talls nye tilfeller hos elg på Østlandet.

I januar/februar 2015 påviste vi for første gang barlindforgiftning hos rådyr. Diagnosen er stilt på i alt fem dyr funnet i villahager i Oslo. Fire ble funnet døde, mens det femte dyret ble funnet flatsides, ute av stand til å røre seg, og ble avlivet. Felles for funnstedene er nærhet til skogen/friområder. Tre av dyrene, to fjorårskje

og en voksen rågeit (trolig mordyret), ble funnet døde sammen. De øvrige dyrene var et fjorårskje og en voksen råbukk, og funnstedet for bukken ble innsisert. Området er et borettslag med beliggenhet mot marka. Det ble funnet barlind i mange av hagene, og plantene viste ofte skade etter beiting.

Alle varianter av barlind inneholder svært sterke giftstoffer (*taxsiner*), og alle deler av planten (nåler, kvister, frø) er giftige, med unntak av selve frøkappen. Giftinnholdet er høgest om vinteren, og giftstoffene er til stede også i tørket (vissent) plantemateriale. Giftvirkningen retter seg først og fremst mot hjertet. Ved akutt forgiftning dør dyret av

En påspist barlindbusk.

Skudd av barlind funnet i vominnholdet til ett av de forgifta rådyrene.

hjerotelammelse, få timer etter inntak av barlind.

De undersøkte rådyrene var i middels til godt hold, og funnene ved obduksjon var forenlig med akutt hertesvikt. I vominnholdet hos samtlige dyr påviste vi nåler og skudd av barlind.

I Norge ses spredt forekomst av viltvoksende barlind (*Taxus baccata*) langs kysten av Sør-Norge opp til Møre og Romsdal, og stedvis også i innlandsstrøk. Enkelte steder finnes det større bestander, og en del av disse har vernestatus. Vi har så langt ikke påvist tilfeller av barlindforgiftning av hjortevilt innafor slike kjerneområder av viltvoksende barlind, på tross av at det registreres store beiteskader. Det kan spekuleres på om hjortedyr som vokser opp i slike områder, gjennom tilvenning i ung alder, har ut-

viklet avgiftningsmekanismer som beskytter mot senere, større opptak av planten.

Ulike hybrider av barlind er svært populære hageplanter over hele landet, og er også mye nyttet som prydplanter ved offentlige bygg, i parker o.l. Barlind regnes for å være lite smakelig for dyrene, og det er typisk at forgiftninger av hjortedyr opptrer om vinteren, når mattilgangen er dårlig og prefererte beiteplanter som blåbærlyng er dekket av snø. Det er grunn til å oppfordre folk til ikke å plante barlind i hager hvor hjortedyrene har lett adgang om vinteren.

LITTERATUR

Handeland K. Acute yew (*Taxus*) poisoning in moose (*Alces alces*) *Toxicon* 2008; 52: 829-32.

Naturdata • as

- Landets ledende leverandør av naturdata

NATURDATA
KURS Bestandsvurdering
Hjorteviltregisteret/Hjorteviltplan
Datainnlegging
Viltkonferanse
5.-6. november
settoogskvtt.no
ELGRAPPORT
HJORTERAPPORT
Bestandsplan

Treffes vi på Naturdatas viltkonferanse 5. - 6. november på Stjørdal?

Ta gjerne kontakt med oss for mer informasjon om våre produkter.

naturdataas

www.naturdata.no

74 33 53 00

support@naturdata.no

